Urząd Statystyczny w Gdańsku

Dzień Jedności Kaszubów *Dzéń Jednotë Kaszëbów*
19 marca

PRZYNALEŻNOŚĆ NARODOWO-ETNICZNA
– WYNIKI NARODOWEGO SPISU POWSZECHNEGO LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011

W spisie ludności w 2011 r. po raz pierwszy w historii polskich spisów powszechnych umożliwiono mieszkańcom Polski wyrażenie tożsamości narodowo-etnicznych, poprzez zadanie podwójnego pytania o przynależność narodowo-etniczną:

1a. Jaka jest Pana(i) narodowość?

1b. Czy odczuwa Pan(i) przynależność także do innego narodu lub wspólnoty etnicznej?

1.Tak (proszę podać)

2.Nie, nie odczuwam.

Można było zadeklarować zarówno przynależność do grup narodowych i etnicznych, jak i etno-regionalnych, regionalnych, a nawet lokalnych.

Podczas spisu w 2002 r. respondenci mogli zadeklarować tylko jedną przynależność narodowo-etniczną, podczas gdy w 2011 r. dano badanym sposobność wyrażenie podwójnych identyfikacji. Ta metodologiczna odmienność ogranicza możliwości prostych bezpośrednich porównań liczebności poszczególnych identyfikacji narodowo-etnicznych ustalonych w obu badaniach spisowych.

Mapa. 1. **Gminy, w których łączny udział osób deklarujących w pierwszym lub drugim pytaniu inną niż polska przynależność narodowo-etniczną wynosił co najmniej 10%**

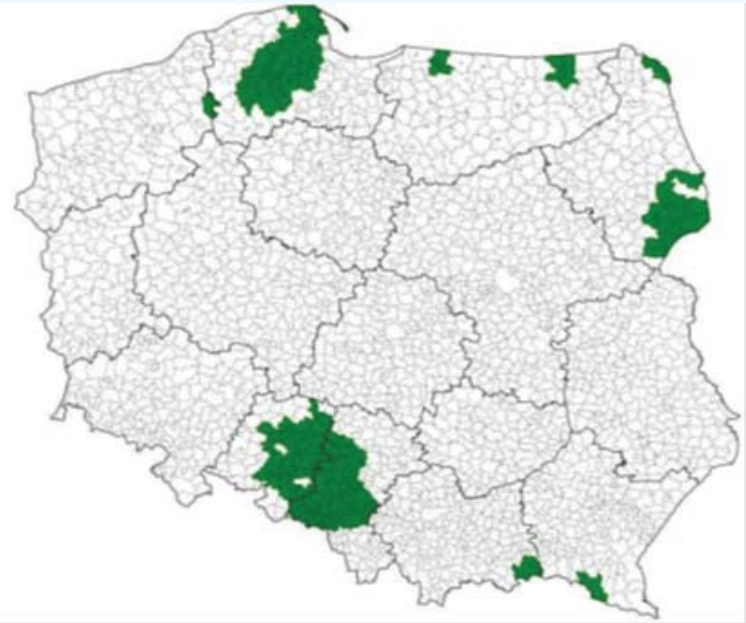

Ź r ó d ł o: notatka informacyjna Głównego Urzędu Statystycznego.

W skali kraju w 181 gminach co najmniej 10% mieszkańców zadeklarowało inną niż polska przynależność etniczną – niezależnie od kolejności, liczby wyrażonych identyfikacji oraz ich rodzaju (z polską lub bez polskiej). Gminy te znajdują się w 50 powiatach 8 województw. Najwięcej takich gmin znajduje się na terenie województwa śląskiego (76), pomorskiego (41) i opolskiego (36).

W województwie pomorskim są to głównie gminy, w których mieszkańcy zadeklarowali, że są Kaszubami.

Z możliwości wyrażenia podwójnych tożsamości etnicznych skorzystało w województwie pomorskim 228,7 tys. osób.

W sumie odnotowano 227,9 tys. deklaracji kaszubskich, przy czym 16,0 tys. wyrażono jako identyfikację pojedynczą, częściej natomiast wskazywano identyfikację kaszubską łącznie z polską – 211,8 tys.

Do liczniejszych grup deklarujących w spisie ludności 2011 inną niż polska tożsamość narodowo-etniczną, chociaż zdecydowanie mniejszych niż zbiorowość identyfikujących się z przynależnością kaszubską, należy zaliczyć jeszcze społeczność ukraińską (4,2 tys.), kociewską (3,0 tys.) oraz śląską (1,3 tys.).

W przypadku pozostałych grup suma deklaracji odnotowanych jako odpowiedzi na pierwsze lub drugie pytanie etniczne jest mniejsza niż 1 tys. osób.

JĘZYK KASZUBSKI
– WYNIKI NARODOWEGO SPISU POWSZECHNEGO LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011

W ostatnim spisie ludności, podobnie jak w spisie ludności w 2002 r., obok pytania o przynależność narodowo-etniczną zadawano pytanie o język używany w kontaktach domowych, które dawało respondentom możliwość wymienienia dwóch języków niepolskich, niezależnie od tego, czy były one używane z językiem polskim, czy też nie. W sumie odnotowano w spisie blisko 160 rodzajów określeń języka ogółem.

Tabl. 1. **Gminy, w których nie mniej niż 20% mieszkańców posługuje się językiem kaszubskim**

Nazwa powiatu	Rodzaj gminy	Nazwa gminy	Liczba mieszkańców gminy w 2011 r.	% mieszkańców gminy posługujących się językiem kaszubskim w 2011 r.
Powiat bytowski	wiejska	Czarna Dąbrówka	5756	22,1
	wiejska	Lipnica	5070	58,8
	wiejska	Parchowo	3571	42,7
Powiat kartuski	wiejska	Chmielno	7058	57,9
	miejsko-wiejska	Kartuzy	32631	33,6
	wiejska	Przodkowo	7887	47,6
	wiejska	Sierakowice	17988	58,3
	wiejska	Somonino	9819	42,6
	wiejska	Stężyca	9576	45,4
	wiejska	Sulęczyno	5118	53,8
	miejsko-wiejska	Żukowo	29877	22,5
Powiat kościerski	wiejska	Dziemiany	4200	25,8
	wiejska	Lipusz	3571	39,9
Powiat pucki	miejska	Jastarnia	3970	38,9
	wiejska	Krokowa	10470	24,9
	wiejska	Puck	23923	35,9
Powiat wejherowski	wiejska	Linia	5980	52,3
	wiejska	Luzino	14253	27,3
	wiejska	Szemud	15067	46,8

Ź r ó d ł o: strona internetowa Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji

http://mniejszosci.narodowe.mac.gov.pl

Mapa. 2. **Położenie gmin, w których nie mniej niż 20% mieszkańców posługuje się językiem kaszubskim**

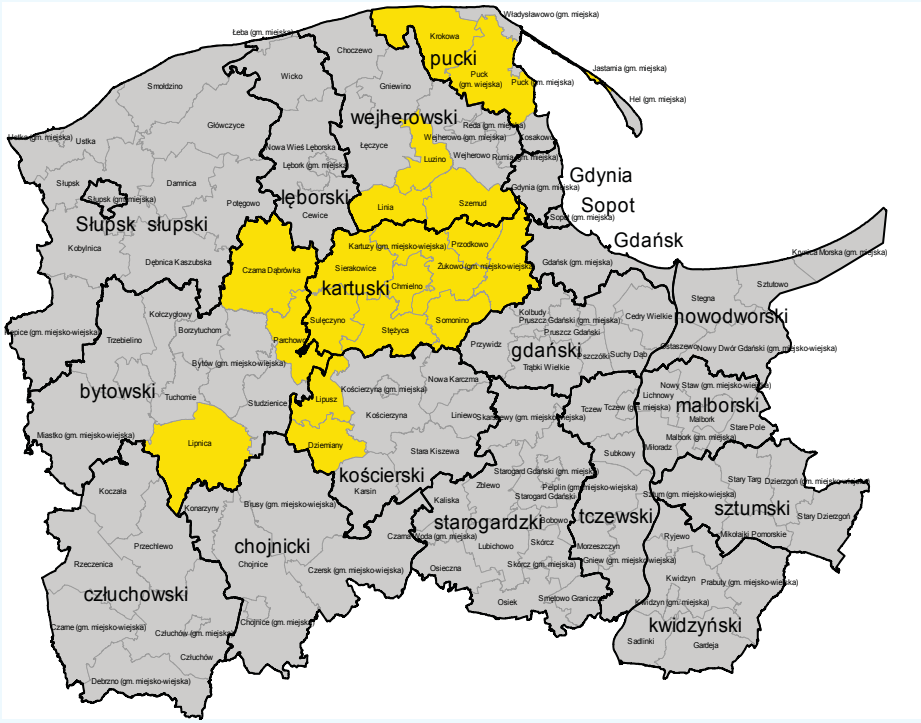

Ź r ó d ł o: strona internetowa Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji

http://mniejszosci.narodowe.mac.gov.pl

Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141, z późniejszymi zmianami) przewiduje możliwość wprowadzenia na terenie gminy dodatkowych tradycyjnych nazw ulic, miejscowości i obiektów fizjograficznych w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym. Dodatkowe nazwy miejscowości lub obiektów fizjograficznych mogą być wprowadzone w gminie, jeżeli:

1) w wyniku ostatniego spisu powszechnego urzędowo ustalona liczba jej mieszkańców deklarujących przynależność do mniejszości lub posługiwanie się językiem regionalnym jest nie mniejsza niż 20%,

2) wymóg ten nie został spełniony, ale na terenie gminy są miejscowości, w których większość mieszkańców wypowiedziała się w konsultacjach za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości w języku mniejszości lub w języku regionalnym.

Na podstawie wyników badania spisowego można stwierdzić, że zdecydowana większość ludności województwa pomorskiego (98,4%) posługuje się w kontaktach domowych językiem polskim, najczęściej jako jedynym.

Według danych spisowych językiem niepolskim, którym ludność województwa pomorskiego najczęściej posługuje się w kontaktach domowych jest kaszubski (107,7 tys.).

W spisie powszechnym w 2011 r. zapytano również ludność Polski o język ojczysty, definiowany jako ten, którego osoba nauczyła się jako pierwszego – w którym nauczyła się mówić. Na podstawie wyników spisu 2011 można stwierdzić, że jako język ojczysty 2224,8 tys. spisywanych osób wskazuje język polski, zaś 13,6 tys. – kaszubski.

Należy zauważyć, że w zasadzie w odniesieniu do każdego języka – w tym także polskiego – liczba wskazań danego języka jako języka ojczystego jest mniejsza niż liczba posługujących się nim w kontaktach domowych. Wynika to z metodologicznego uwarunkowania, iż respondenci mogli wymieniać więcej niż jeden język używany w kontach domowych, zaś tylko jednemu przyznawać status języka ojczystego.

JĘZYK KASZUBSKI W SZKOŁACH – DANE Z SYSTEMU INFORMACJI OŚWIATOWEJ

Tabl. 2. **Nauczanie języka kaszubskiego w szkołach dla dzieci i młodzieży**

WYSZCZEGÓLNIENIE		Język kaszubski
SZKOŁY PODSTAWOWE [a]		
Szkoły	2011/12	229
	2012/13	**251**
Uczniowie	2011/12	11013
	2012/13	**11971**
GIMNAZJA		
Szkoły	2011/12	80
	2012/13	**89**
Uczniowie	2011/12	1823
	2012/13	**2067**
LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE		
Szkoły	2011/12	7
	2012/13	**9**
Uczniowie	2011/12	310
	2012/13	**308**
TECHNIKA		
Szkoły	2011/12	2
	2012/13	**2**
Uczniowie	2011/12	45
	2012/13	**61**

a Łącznie z zespołami międzyszkolnymi.

Wykres. 1. **Uczący się języka kaszubskiego w szkołach dla dzieci i młodzieży**

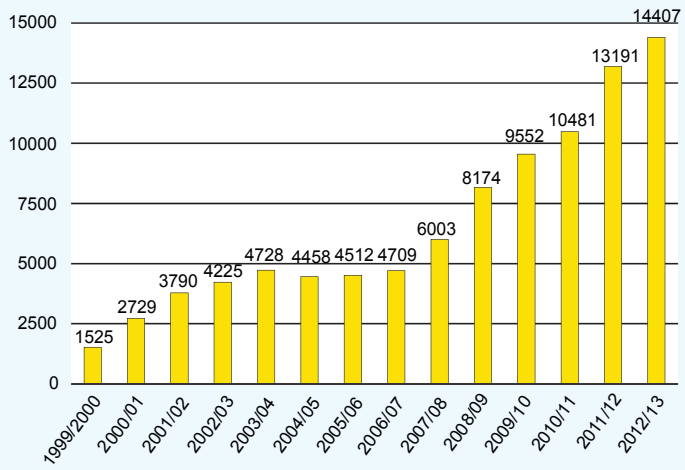

Coraz więcej dzieci i młodzieży uczy się w województwie pomorskim języka kaszubskiego. W roku szkolnym 2012/13 było to 14,4 tys. osób, co oznacza ponad dziewięciokrotny wzrost w stosunku do roku szkolnego 1999/2000.

Warto również wspomnieć, iż w ostatnich latach w szkołach wyższych województwa pomorskiego powstały kierunki, na których można zdobyć dyplom w zakresie nauczania języka kaszubskiego.